

Đào tạo nguồn nhân lực văn thư, lưu trữ thực tài tại Học viện Hành chính Quốc gia

Phạm Thị Hạnh*, Nguyễn Thị Hồng*

*ThS. Học viện Hành chính Quốc gia

Received: 30/5/2024; Accepted: 03/6/2024; Published: 10/06/2024

Abstract: International economic integration and the ongoing Industrial Revolution 4.0 have intensified the competition for talent between countries and regions, leading to a "brain drain" from developing countries. However, international economic integration also provides favorable conditions and opportunities for developing countries to access high-quality human resources from developed countries to take on key management positions in various fields such as education, training, science and technology, and key industries. Archival and clerical human resources are no exception in this general context. This article identifies issues in the training and development of archival and clerical human resources and proposes solutions to enhance the quality of training in this field amidst current international integration.

Keywords: Training, human resources, archives, real talent, public administration

1. Đặt vấn đề

Hội nhập quốc tế đang trở thành xu thế phát triển tất yếu và tác động sâu rộng đến sự phát triển của tất cả các lĩnh vực của đời sống xã hội. Đối với ngành Văn thư lưu trữ, dựa trên nền tảng công nghệ số và tích hợp các công nghệ thông minh đặc biệt trong kỷ nguyên công nghiệp 4.0 với sự ra đời của công nghệ "siêu tự động hóa" và kỹ thuật số, hứa hẹn tạo ra sự "đột phá" làm thay đổi phương thức, quy trình tổ chức quản lý văn bản, tài liệu. Do đó việc đào tạo nguồn nhân lực văn thư, lưu trữ có thể đáp ứng nhu cầu của xã hội đang đặt ra những thách thức cho các cơ sở đào tạo nói chung và Học viện Hành chính Quốc gia nói riêng.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Một số khái niệm

2.1.1. Khái niệm nguồn nhân lực, nguồn nhân lực văn thư, lưu trữ

Hiện nay tùy theo góc độ tiếp cận mà khái niệm nguồn nhân lực có nhiều cách hiểu khác nhau. Tuy nhiên cách tiếp cận theo hướng coi nhân lực là nguồn lực với yếu tố vật chất, tinh thần tạo nên năng lực, sức mạnh cho sự phát triển chung của một tổ chức, một lãnh thổ là phổ biến nhất. Với cách tiếp cận này thì nguồn nhân lực được hiểu là nguồn lực con người của tổ chức, của lãnh thổ có quy mô, loại hình, chức năng khác nhau, có khả năng và tiềm năng tham gia vào quá trình phát triển của tổ chức, của một lãnh thổ cùng với sự phát triển kinh tế-xã hội của quốc gia, khu vực và thế giới.

Nguồn nhân lực văn thư, lưu trữ gồm toàn bộ lực lượng lao động trực tiếp và gián tiếp liên quan đến công tác văn thư, lưu trữ như văn bản, tài liệu bắt đầu từ khi soạn thảo văn bản (đối với văn bản đi) hoặc từ khi tiếp nhận (đối với văn bản đến); khi giải quyết xong công việc, lập hồ sơ và nộp lưu hồ sơ vào Lưu trữ để bảo quản và phục vụ khai thác sử dụng tài liệu lưu trữ.

2.1.2. Khái niệm hội nhập kinh tế quốc tế

Hội nhập quốc tế là một quá trình tất yếu, có lịch sử phát triển lâu dài và có nguồn gốc, bản chất xã hội của lao động và sự phát triển văn minh của quan hệ giữa con người với con người. Trong xã hội, con người muốn tồn tại và phát triển phải có mối liên kết chặt chẽ với nhau. Hội nhập quốc tế chính là một hình thức phát triển cao của hợp tác quốc tế. Hội nhập quốc tế cũng như các hình thức hợp tác quốc tế khác đều vì lợi ích quốc gia, dân tộc. Các quốc gia tham gia quá trình này cơ bản vì lợi ích cho đất nước, vì sự phồn vinh của dân tộc mình. Mặt khác, các quốc gia thực hiện hội nhập quốc tế cũng góp phần thúc đẩy thế giới tiến nhanh trên con đường văn minh, thịnh vượng.

2.2. Tác động của hội nhập quốc tế đến nguồn nhân lực văn thư, lưu trữ

Trong giai đoạn hiện nay khi Việt Nam tham gia Cộng đồng kinh tế ASEAN (AEC) và Hiệp định đối tác xuyên Thái Bình Dương (CPTPP) đã khiến cho thị trường lao động trong các khu vực ký kết dần trở nên đồng nhất với nhau, thị trường lao động sẽ không

còn phân định biên giới lãnh thổ, các lao động có chuyên môn, được công nhận sẽ có cơ hội di chuyển, tìm kiếm việc làm theo khả năng, nhu cầu bản thân. Như vậy hội nhập quốc tế mang đến cho công tác đào tạo nguồn nhân lực văn thư, lưu trữ tại Học viện Hành chính Quốc gia nhiều cơ hội và thách thức.

Bên cạnh những thuận lợi như sinh viên (SV) có nhiều cơ hội trong học tập, tiếp cận với các chương trình đào tạo tiên tiến của nước ngoài và dễ dàng hơn trong việc tìm kiếm việc làm sau quá trình học tập, bởi thị trường lao động không chỉ là thị trường trong nước mà còn cả thị trường rộng lớn của khu vực ASEAN. Tuy nhiên hội nhập cũng đặt ra nhiều thách thức đối với công tác đào tạo đó là sự cạnh tranh về nhân lực chất lượng cao sẽ diễn ra mạnh mẽ trên phạm vi quốc gia, khu vực và thế giới. Điều này đòi hỏi học viện phải cải thiện đáng kể chất lượng đào tạo các ngành nói chung và ngành Văn thư, Lưu trữ nói riêng theo hướng tiếp cận được các chuẩn của khu vực và thế giới. Đặc biệt trong giai đoạn hiện nay, cuộc cách mạng 4.0 đã đặt ra nhiều vấn đề cần có sự chuẩn bị trước cho việc ứng dụng công nghệ thông tin vào công tác văn thư, lưu trữ. Trong đó, cấp bách là vấn đề số hóa và tạo lập cơ sở dữ liệu cho toàn bộ tài liệu lưu trữ quốc gia; những vấn đề liên quan đến bản quyền tài liệu số, tính pháp lý của tài liệu số, cũng như vấn đề an ninh mạng, bảo mật và bảo toàn cơ sở dữ liệu tài liệu lưu trữ trong môi trường Internet of Things (IoT).

2.3. Vấn đề đặt ra và giải pháp nâng cao chất lượng đào tạo nguồn nhân lực văn thư, lưu trữ thực tài

2.3.1. Một số vấn đề đặt ra trong công tác đào tạo nguồn nhân lực văn thư, lưu trữ

Hội nhập quốc tế trong bối cảnh cuộc Cách mạng công nghiệp đã làm thay đổi mạnh mẽ nhu cầu về nguồn nhân lực, cơ cấu ngành nghề và các trình độ đồng thời đang làm giãn rộng khoảng cách giữa việc đào tạo của các trường đại học và những gì xã hội thực sự cần. Từ những phân tích trên đây cho thấy, công tác đào tạo nguồn nhân lực văn thư, lưu trữ tại Học viện Hành chính Quốc gia cần phải đáp ứng những yêu cầu về kiến thức và kỹ năng như:

Thứ nhất, về kiến thức: đối với ngành Văn thư, Lưu trữ SV cần được trang bị và nắm hiểu đầy đủ kiến thức cơ sở ngành và kiến thức chuyên ngành. Trong bối cảnh cách mạng công nghiệp 4.0, việc ứng dụng công nghệ thông tin trong quy trình nghiệp vụ là tất yếu. Thực tế cho thấy, nhân lực được đào tạo ngành công nghệ thông tin thiếu những kiến thức

nền tảng và nghiệp vụ văn thư, lưu trữ. Vì vậy, nhiều phần mềm quản lý và lưu trữ văn bản ra đời nhưng không đáp ứng được việc triển khai nghiệp vụ văn thư, lưu trữ trong thực tế.

Thứ hai, về kỹ năng: ngoài những kiến thức thì nguồn nhân lực văn thư, lưu trữ cần có các kỹ năng thích hợp cho việc quản lý thông tin, hồ sơ, tài liệu như: kỹ năng giao tiếp, kỹ năng thuyết trình, kỹ năng sử dụng các loại hệ thống, công cụ, thiết bị công nghệ thông tin, kỹ năng xử lý tình huống (hỏa hoạn, thiên tai, dịch bệnh...), kỹ năng quản lý sự thay đổi và thích ứng.

Thứ ba, đạo đức nghề nghiệp: học viện cần đưa các môn học có liên quan đến đạo đức nghề nghiệp-đó là tình cảm yêu nghề, gắn bó với nghề và có trách nhiệm với nghề nghiệp, với chuyên ngành mà bản thân mình được đào tạo và phụng sự. Việc giáo dục đạo đức nghề nghiệp là rất quan trọng bởi đối với SV sau này ra trường làm công tác văn thư, lưu trữ thì công việc của họ tác động trực tiếp vào các hệ thống quản lý thông tin của nhiều ngành, nhiều lĩnh vực quan trọng và nhạy cảm (quản lý nhà nước, lưu trữ thông tin, ngân hàng, tài chính...). Vì vậy, nếu không trau dồi kiến thức về đạo đức nghề nghiệp, rất có nguy cơ phát triển bản thân chệch hướng, thực hiện những việc không có ích cho xã hội, quốc gia, dân tộc... Đặc biệt trong bối cảnh bùng nổ thông tin, sử dụng phổ biến các phương tiện truyền thông như hiện nay thì việc nêu cao tinh thần đạo đức công vụ, đạo đức nghề nghiệp cũng là yêu cầu đặt ra đối với đội ngũ nhân lực văn thư, lưu trữ nhằm gìn giữ bí mật, bảo đảm an toàn, an ninh thông tin của cơ quan, tổ chức.

2.3.2. Một số giải pháp nâng cao chất lượng đào tạo nguồn nhân lực văn thư, lưu trữ thực tài tại Học viện hành chính Quốc gia

Từ những yêu cầu trên, đề xuất các nhóm giải pháp nâng cao chất lượng đào tạo nguồn nhân lực văn thư, lưu trữ như tại Học viện Hành chính Quốc gia như sau:

Một là, đối với Khoa Lưu trữ học và Quản trị văn phòng cần xây dựng và triển khai phương pháp giảng dạy hiện đại đó là áp dụng “phòng học ảo”, kết hợp đào tạo trực tuyến với đào tạo theo phương pháp truyền thống như vậy mới cung cấp đầy đủ những kiến thức, kỹ năng để ứng phó với những nảy sinh những vấn đề mới về pháp lý, lưu trữ và bảo mật thông tin.

SV hiện nay rất năng động, sáng tạo trong việc

tiếp cận những thông tin, có thể tự học, tự nghiên cứu và tham khảo từ nhiều nguồn khác nhau, đặc biệt là từ Internet. Do vậy giảng viên cần định hướng thông tin, hiểu được những thông tin từ đó có kỹ năng khai thác những thông tin khoa học, bổ ích cho học tập và cuộc sống tránh được những tác hại của những thông tin tiêu cực, tác động đến học tập và lối sống của SV.

Hai là, đối với giảng viên giảng dạy các học phần chuyên ngành Văn thư, Lưu trữ luôn được bồi dưỡng để nâng cao kiến thức về “internet of things”, “Big Data” hoặc “Artificial intelligent” muốn vậy học viện cần có sự liên kết với các trường đại học trong nước và ngoài nước để tiếp cận về các công nghệ này hoặc mời các chuyên gia có kinh nghiệm đào tạo cho đội ngũ giảng viên, cập nhật kiến thức và công nghệ mới.

Ba là, chương trình đào tạo, tài liệu bồi dưỡng cho SV ngành văn thư, lưu trữ cần xây dựng, cập nhật những môn học, chuyên đề mới phù hợp với chuyển đổi số trong công tác văn thư, lưu trữ hiện nay.

Bốn là, đẩy nhanh việc ứng dụng trí thông minh nhân tạo trong thực hành những kỹ năng nghề nghiệp cho SV. Trí tuệ nhân tạo (AI) có thể tư duy, suy nghĩ, học hỏi... tương tự như con người nhưng xử lý dữ liệu ở mức độ rộng lớn hơn, quy mô hơn, hệ thống, khoa học và nhanh hơn so với con người. Bởi vậy, trong tương lai, nhu cầu về số lượng người làm công tác văn thư, lưu trữ sẽ giảm, người làm trực tiếp tác nghiệp về thu thập, chỉnh lý, phục vụ khai thác, sử dụng tài liệu lưu trữ sẽ giảm đi. Để đáp ứng được nhu cầu của xã hội thì học viện cần đào tạo, bồi dưỡng kỹ năng, nghiệp vụ cho SV với vị trí việc làm phù hợp với ngành Văn thư, Lưu trữ, cung cấp cho SV tư duy pháp lý trong kỹ nguyên số, thậm chí cần có tư duy vượt ra ngoài tư duy truyền thống. Trong thực tế hiện nay, văn bản, tài liệu giấy và văn bản, tài liệu điện tử cùng tồn tại và có thể chuyển đổi cho nhau. Điều đó nghĩa là: có thể tạo ra văn bản, tài liệu điện tử từ văn bản, tài liệu giấy và ngược lại.

Để có thể thực hiện được những giải pháp trên học viện cần đầu tư xây dựng những lớp học hiện đại, những phòng thực hành kỹ năng nghề nghiệp với trang thiết bị hiện đại từ đó giúp SV hình thành kiến thức, kỹ năng nghề nghiệp có thể đáp ứng theo chuẩn đầu ra của ngành học và nhu cầu sử dụng nhân lực chất lượng cao của xã hội trong giai đoạn hiện nay.

3. Kết luận

Sự phát triển của thế giới đang bước sang trang mới với những thành tựu có tính đột phá, trong đó

yếu tố đóng vai trò trung tâm quyết định sự biến đổi về chất của nền kinh tế chính là nguồn nhân lực thực tài. Sự thống trị của các nhân tố truyền thống như số lượng đất đai, lao động, hay nguồn vốn giờ đây đã được thay đổi. Chính nguồn nhân lực chất lượng cao mới là yếu tố cơ bản nhất của mọi quá trình, bởi lẽ những yếu tố khác vẫn có thể có được nếu có tri thức, song tri thức không tự nhiên xuất hiện mà phải thông qua một quá trình giáo dục, đào tạo và hoạt động thực tế. Ngày nay, sự cạnh tranh giữa các quốc gia, các doanh nghiệp chủ yếu là cạnh tranh về hàm lượng chất xám, nghĩa là hàm lượng tri thức kết tinh trong sản phẩm hàng hoá dịch vụ nhờ vào nguồn nhân lực có chất lượng. Vì vậy, trong cuộc Cách mạng Công nghiệp 4.0, để có được tốc độ phát triển cao và bền vững, các quốc gia trên thế giới đều chú trọng đến việc phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao, một vấn đề cấp bách có tầm chiến lược và sống còn trong bối cảnh toàn cầu hoá kinh tế thế giới. Nguồn nhân lực nói chung và nhân lực văn thư lưu trữ nói riêng là nguồn lực quan trọng, có tính chất quyết định đến phát triển của một lãnh thổ, đến sự thành công hay thất bại của một tổ chức nào đó. Bất kể một vùng lãnh thổ lớn hay nhỏ, một tổ chức nào dù mạnh hay yếu, thì yếu tố con người, yếu tố nhân lực vẫn là yếu tố quyết định, nhất là trong bối cảnh hội nhập quốc tế ngày càng sâu và toàn diện. Trong bối cảnh đó việc đào tạo nguồn nhân lực văn thư lưu trữ tại Học viện hành chính Quốc gia với những kỹ năng, kiến thức toàn diện là rất quan trọng để có thể tạo nguồn cung nhân lực đáp ứng được nhu cầu xã hội trong bối cảnh hội nhập quốc tế hiện nay.

Tài liệu tham khảo

- [1]. Trường Đại học Nội vụ Hà Nội (2021), *Kiểm yếu hội thảo “Cách mạng Công nghiệp 4.0 và những tác động đến công tác văn thư, - lưu trữ”*, Hà Nội.
- [2]. Chính phủ (2020), *Nghị định số 30/2020/NĐ-CP ngày 05/3/2020 của Chính phủ về công tác văn thư*, Hà Nội.
- [3]. Bộ Thông tin và Truyền thông (2019), *Quyết định số 2323/QĐ-BTTTT ngày 31/12/2019 về Khung Kiến trúc Chính phủ điện tử Việt Nam*, phiên bản 2.0, Hà Nội.
- [4]. Chính phủ (2020), *Nghị định số 45/2020/NĐ-CP ngày 08/4/2020 của Chính phủ về thực hiện thủ tục hành chính trên môi trường điện tử*, Hà Nội.
- [5]. Chính phủ (2020), *Nghị định số 30/2020/NĐ-CP ngày 05/3/2020 của Chính phủ về công tác văn thư*, Hà Nội.